

A LUDOVICEUM: a Ludovika Akadémia története

A Ludovika név egyet jelent a nemzeti tisztképzéssel, összekapcsolódott a magyar nemzeti törekvésekkel, az önálló magyar haderő felállításának és korszerűsítésének igényével. Bár a Ludovika Akadémia története az 1790-es évekig nyúlik vissza, magának az intézménynek a megalapítása 1808-ban történt.

Összeállította: Siposné prof. dr. Kecskeméthy Klára

A Ludovika épülete 1872-ben

Mária Ludovika ötvenezer forintot ajánlott fel az építésre.

Az 1808. évi országgyűlés a célkitűzéssel iktatta törvénybe a katonai Ludovika Akadémia felállításáról szóló VII. törvénycikket, hogy magasan képzett, minőségi jegyekkel rendelkező tisztikar jöhessen létre. A karok és rendek az ország védelmi ügyét nem csupán a jelen időre, hanem a jövőnké is kiterjesztették, hogy fiaik és utódaik ne csak erővel, hanem annál hathatósabban, tudománnyal is tudjanak a hazáért, az ősi alkotmányért és az uralkodóházáért harcolni.

Az 1808. évi VII. törvénycikk 4. §-a a következőképpen fogalmazott: „Ez akadémiának főcélja leendő, hogy benne a magyar ifjuság azon tudományokra oktattassék és oly nevelést nyerjen, melyek által úgy a rendes hadseregben, mint fölkelés alkalmával is a haza hasznos szolgálatára alkalmassá és képessé legyen. Szabad lesz azonban a benne nevelt ifjaknak állami szolgálatba is lépniök, hol érdemeik szerint kellő tekintet lesz rájuk.”

Az akadémia névadója, a kezdeményezést felkaroló Habsburg–Estei Mária Ludovika, a Habsburg–Lotaringiai-ház modenai ágából származó osztrák főhercegnő, osztrák császárné, magyar és cseh királyné I. Ferenc császár harmadik felesége volt. Mária Ludovika a koronázási ajándékából ötvenezer forintot ajánlott fel, gróf Buttler János kezdeményezésére a magyar rendek nyolcszáz-ezer forintot adományoztak. I. Ferenc a váci Collegium Theresianum épületét ajándékozta erre a célra, az oktatás azonban nem kezdődött meg.

„A Ludovika katonai akadémia haladéktalan fölállításáról” szóló, 1827. évi XVII. törvénycikk a Theresianum épületének eladásáról és a katonai akadémiának Pesten való felállításáról rendelkezett. A váci ingatlaneladásból származó pénzből, valamint az akadémia céljaira addig befolyt adományokból megvásárolták az Orczy családtól a Pesten lévő, 65 815 négyszögöl területű Orczy-kertet.

A Ludovika Akadémia létesítése azonban itt is nehézségekbe ütközött, mert a telket több helyen ki kellett egészíteni. Az Orczy-kert és az Üllői út között fekvő 10 506 négyszögölnyi területet Pest szabad királyi város 1829-ben átengedte az akadémiának, a telek további kiegészítésére pedig Festetics Antal kamarás is átadta a kertjét.

Az alapkőletétel

A pesti Orczy-kertben a Pollack Mihály neoklasszicista építész tervezte akadémia épületének alapkőletételére 1830-ban került sor. Az építési munkálatok az ő vezetésével kezdődtek, és a folyamatos pénzhiányt újabb és újabb alapítványokkal pótolva 1836-ra be is fejeződtek. Az építkezés 366 859 ezüstforintba és 24 krajcárba került, ami az akkori viszonyok között nem volt magas ár az épület monumentalitásához képest. Az eredeti épület állapota napjainkig sokat változott.

A tisztképzés mégsem indulhatott el, az udvarnak, a császári kormányzatnak és udvari haditanácsának mindig sikerült akadályt gördítenie a pesti Ludoviceum működésének megkezdése elé.

Az épület éveken keresztül üresen állt, 1838-ban, a nagy pesti árvíz után árvízkarosultakat helyeztek el benne. Ide menekítették a Nemzeti Múzeum nagy értékű gyűjteményét is, s amikor felépült a múzeum, újra kihasználatlanul maradt az épület. Kossuth Lajos és Széchenyi István is felvetette az épület hasznosításának gondolatát.

A Pesti Hírlap 1843. augusztus 3-i számában Kossuth Lajos a következőket írta: „35 év mult el; és a Ludovicea megnyitva még sincs! És talán új 35 év mulhat el, s a Ludovicea megnyitva még sem lesz!” Ugyanennek a számnak a „Polytechnicumot!” című vezércikkében azt javasolta, hogy a jórészt üresen álló épületet átmenetileg a magyar mérnökképzés céljára hasznosítsák. „...ne hagyjuk a Ludoviceát ridegen, haszonvéltlenül vesztegelni, hanem addig is, míg a katonai intézetek létesítésének órája ütne, használjuk azt a nemzet leg-sürgetőbb szükségei egyikének fedezésére, s alakítsuk át Polytechnicum intézetté!”

A 3. számú hálóterem (1925)

A katonai oktatás megszervezését negyven évvel később, az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc idején kezdték meg a Ludovikán. Még háborús körülmények között is a hadügyminiszternek, Mészáros Lázár tábornoknak az egyik legfontosabb feladata volt a Magyar Hadi Főtanoda megszervezése és beindítása. 1849. január 7-én ünnepélyesen megnyitották a Magyar Hadi Főtanodát, de annak működését a Pest-Budát megszálló osztrák katonai hatóságok január 17-én betiltották, felszerelését lefoglalták, az épületet pedig katonai kórházzá alakították át.

Az 1867-es osztrák–magyar kiegyezés tette lehetővé a magyar nemzeti tisztképzés tényleges megindulását. Az 1868-ban megszületett véderőtörvény alapján felállítandó Magyar Királyi Honvédség részére tiszteket kellett biztosítani.

A Ludovika Akadémia 1872-ben a XVI. cikk alapján kezdte meg tényleges működését. A Vasárnapi Újság 1872-ben az épület nagyszerűségét méltatta: „A Ludoviceum neve az újabb időben gyakran emlegettetik. Ez az intézet, melynek nagymérvű s díszes épülete messziről meglepi a Soroksár felől Pestre jövő utast magas homlokzatával, mint tudja van, az Üllői út végén áll, az Orczy-kert törszomszédságában, de eredetileg szintén ahhoz tartozott telken, melyet egykori tulajdonosa, b. Orczy, hazafiságból, igen olcsón adott át az országnak, hogy azon magyar katonatiszti akadémiát emeljen.”

Az 1883. évi XXXIV. törvény alapján, az akadémia oktatási rendszerének átszervezése miatt az épület már szűknek bizonyult. Tantermekre, hálótermekre, étkezdére, társalgóra, zene- és táncoktatásra alkalmas termekre, rajzteremre, torna- és vívóteremre, gyengélkedőre, raktárakra, szertárakra, fürdőre, tanári szobákra, irodákra volt szükség. 1886 őszére a főépület Üllői út felőli oldalán felépült a szárnyépület. A szabadidő kulturált, hasznos és egészséges eltöltéséhez rendelkezésre állt az akadémia kaszinója, ahol játéktér, olvasóterem és társalgó is volt, a szabadtéri szórakozás lehetőségét pedig a kert, a tó és a tornapálya kínálta. Az intézetben több zeneterem is volt. A park az évről évre szaporodó sportlétesítményekkel együtt számtalan lehetőséget biztosított az akadémia tisztjeinek, hallgatóinak és legénységének a testi-lelki felüdülésre.

Olvasóterem (1925)

A növendéki létszám növekedése miatt szükségessé vált az újabb bővítés. 1893-ban vívóterem épült, 1894-ben pedig emeletet húztak a fő- és a szárnyépületet összekötő folyosóra.

1897-re a Ludovika Akadémia a bécsújhelyi Mária Terézia Akadémiával egyenrangú felsőfokú tanintézeté vált. A Ludovika Akadémiát ettől kezdve az ország első felsőoktatási tanintézményei között tartották számon, ahol korszerű ismeretekkel, gyakorlatias képzéssel oktatták és nevelték a leendő tiszteket. A mindenkor magyar haderő legkiválóbb tisztjei oktathattak itt, legtöbbjük hosszú csapatszolgálati múlttal a háta mögött, és harc-téri tapasztalatok birtokában.

A Ludovika Akadémia 1872-ben kezdte meg tényleges működését.

Az első világháború után a Ludovika Akadémia működésének újraindítását a honvédelmi miniszter 1919. szeptember 18-án rendelte el. Az 1920. június 4-én aláírt trianoni békediktátum tiltásai alapján egyetlen tisztú utánpótlást biztosító intézmény maradhatott a honvédség keretein belül. Az oktatás 1920. szeptember 27-én indult meg, de a trianoni tiltások miatt 1927 márciusáig „rejtteni” kellett az intézményt.

Az emeletes lovarda

Az 1931–32-es tanévben a honvédelmi miniszter elrendelte a Ludovika Akadémia I. és II. tanulmányi főcsoport felállítását. Az I. tanulmányi főcsoporton belül a gyakorlati, a lovassági és a tüzérhallgatók képzése folyt, a II. főcsoportnál a műszaki, folyamőr-, repülő-, híradó- és vonatsapathoz kerülő leendő tiszteket képezték. A két főcsoport hivatalosan 1939 októberében vált szét. A II. főcsoport mint magyar királyi honvéd Bolyai János Műszaki Akadémia folytatta működését Hűvösvölgyben. Egyidejűleg kivált belőle a repülőtisztképzés, amelyet Kassára, a magyar királyi honvéd Horthy Miklós (1942-től Horthy István) Repülő Akadémiára helyeztek.

A hagyományok szerint végrehajtott utolsó, látványos hadnagyatásra 1943. augusztus 20-án került sor a Ludovika Akadémia Nagyréjtjén. Az 1944. augusztus 20-i avatási ünnepséget a Bolyai-akadémia alakulóterén tartották. A Ludovika Akadémia utolsó tisztavatása 1944. november 15-én Körmenden, a Batthyány-kastély várkertjében és Hajmáskéren volt, majd az intézmény Németországba települt át, működése 1945. április 25-én megszűnt.

**Fent: ünnepélyes pillanat a Ludovikán
Lent: végzős tüzér akadémisták**

Az Orczy-park

A Ludovika parkját 1885-ig mindenki szabadon használhatta. Pest egyik kedvelt sétateré és szórakozóhelye volt, évszázados fáival, szobraival, közel félhektáros tavával mintha nem is egy szigorú katonai oktatási intézethez tartozott volna. Az évtizedek során fokozatosan jelentek meg a parkban a szobrok. A millennium évében I. Ferenc József királynak és Erzsébet királynénak állítottak mellszobrot. Mindkét szobor Ströbl Alajos alkotása.

1901 nyarán készült el a Ludovika alapítását ábrázoló szoborcsoport-émlékmű terve, amelyet Deseő Lajos őrnagy, az akadémia rajztanára készített. Bászler Alfréd gipszből készült alkotását 1903-ban állították fel az akadémia parkjában, a Nagyrét szegélyén. A középső alakja Mária Ludovika királyné, aki József nádornak nyújtja át az alapítólevelet. A jobb oldali alak Buttler János gróf, a Ludovika Akadémia legnagyobb alapítványtevője. Az eredeti szobrot a kommunisták 1919-ben ledöntötték. Vitéz Sipos Árpád tábornok, akadémiaparancsnok érdeme, hogy az ércbe öntött Ludovika-szoborcsoportot 1929. június 24-én leleplezhették. A Nagyréten tartott hadnagyatások és díszelgések – kevés kivétellel – mindig e szobor előtt zajlottak le. A Ludovika-szobor sorsa a második világháború után megismétlődött, más műemlékkel együtt eltávolították, csak a csonka talapzat maradt meg. 1992 augusztusában került vissza a méltó helyére.

1903. május 8-án adták át a park keleti részében, közel a tóhoz gróf párdányi Buttler János bronz mellszobrát. A szobor talapzatának hátoldalára Vághó Ignác százados sorait vésték: „Érdemeid törvény, emlékedet örzi ez az oszlop, / Rája babért fiaink harci érénye arat.” 1945 után az egykori Ludovika helyére a Kossuth Akadémia költözött, a nemkívánatos szobrokat eltávolították. Erre a sorsra jutott a Buttler-szobor is, amely a Hadtörténeti Múzeum alagsorában porosodott negyven évig. A múzeum nyugdíjas, hajdani ludovikás dolgozója fedezte fel a szobrot, amely ma a Hadtörténeti Múzeum udvarán áll.

Az ellenforradalmi emlékoszlopot az egyéves évfordulón, 1920. június 24-én állították fel a kert északi részében. Sidló Ferenc alkotását a kormányzó, a kormány és a nemzetgyűlés tagjainak jelenlétében leplezték le. A díszes kőoszlop oldalára a Ludovika Akadémia vértanúinak nevét vésték: Lemberkovich Jenő, ivándai Karátsón István, Mildner Ferenc századosok, Erődy Ödön tartalékos főhadnagy és Pogány Jenő II. évfolyambeli akadémista. 1928-ban az akadémia parkjában, a csónakázótó mellett a világháborúban hősi halált halt magyar tiszteknek emeltek emlékművet, amely az elesett hivatásos, tartalékos és népfelkelő tisztek emlékét volt hivatva megőrizni.

A képzés sokrétűvé válásával 1939-ben a fegyvernemek védőszentjeinek szobrokat állítottak az akadémia kertjében. Szent László és Szent Borbála szobrai a főépület Nagyrét felőli oldalán kaptak helyet. A lovasság védő-

Fent: Ludovika-szobor (1901)

Jobbra: az akadémia csónakázótava

szentjének, Szent Györgynek a szobrát a Nagyrét déli oldalán, míg az 1941-ben felavatott Szent Kristóf-szobrot a csónakázótótól északra helyezték el. 1939-től avatások alkalmával az új hadnagyk a fegyvernemi eszményeiket képviselő szobrok előtt koszorúzással tisztelegtek.

Térképek, zászlók, szobrok és emléktáblák

Az akadémia történetének egyik legnevezetesebb napja 1901. május 8-a volt, amikor felszentelték a Ferenc József által a Ludovikának adományozott zászlót. A zászlóavatás hármás fekete márványból készült emléktáblája aranybetűkkel hirdette az akadémia legnagyobb ünnepét. Az akadémia hátsó homlokzatának közepén, a katolikus kápolna külső falán helyezték el. A táblák a király, Augustus királyi hercegné és József Károly királyi herceg zászlószentelésekor elmondott beszédeit örökítették meg. A monumentális emléktáblákat 1903. május 8-án avatták fel.

A főépület falán 1930. október 19-én állítottak emléket az alapkövetétel századik évfordulójának. A centenáriumi emléktábla középpontjában Mária Ludovika királyné mellszobra állt, balról egy 1848-as, jobbról egy 1930-as akadémista puskával tiszteleg a királyné felé.

Emléktábla avatása

Az 1930-as évek végén és az 1940-es évek elején számos emléktáblát avattak fel.

A magyar történelmet felelevenítő hét márványterképet 1941-ben a főépület hátsó homlokzatának földszinti részén helyezték el, közel az 1903-ban felállított hármás emléktáblához. Az akadémia tanári karának, akadémistáinak és a tanfolyam hallgatóinak adományából készült térképek a magyar történelem legjellegzetesebb korszakait – honfoglalás, Szent István, Nagy Lajos és Mátyás király uralkodása, a török hódítás, a kiegyezés és Trianon – szemléltették.

Az első világháború után az 1924. évi XIV. törvénycikk szerint az országban mindenütt, így a Ludovikán is emlékművel kívántak adózni a háborúban életüket vesztett bajtársak emlékének.

„1. S a magyar nemzet mélységes szeretettel, magasztaló elismeréssel és hálával emlékezik meg azokról a hős fiairól, akik az 1914/1918. évi világháború alatt a hazáért vívott súlyos küzdelmekben a magyar nemzetnek dicsőséget és hírnevet szerezve életüket feláldozták. A nemzet soha el nem múló hálája és elismerése jeléül, az élő és jövő nemzedékek örök okulására és hősi halottaink dicsőségére minden esztendő május hónapjának utolsó vasárnapját nemzeti ünnepé avatja. Ezt az ünnepnapot – mint a »Hősök emlékünnepét« – a magyar nemzet mindenkor a hősi halottak emlékének szenteli.”

A Ludovika-főépület előtti téren – Budapesten elsőként – 1924. május 25-én leplezték le a névtelen hősök emlékművét.

A nemzeti áldozatkészség fából készült lovas szobrát eredetileg a Deák téren, háborús jótékonyági gyűjtés céljából állították fel. A hadsegélyezés egyik legfőbb eszköze volt, teljes felületét különféle értékű bronzlapokkal borították be. Az emberek az anyagi lehetőségeiknek megfelelően kisebb-nagyobb fémlapokat vásároltak, az ebből befolyt összeget a háborúban életüket vesztett katonák özvegyei és árvái kapták meg. A nemzeti áldozatkészség szobrát 1924-ben a Ludovika Akadémia fő- és szárnyépülete közötti kis téren helyezték el.

A katolikus kápolna

Az 1930-as évek végén és az 1940-es évek elején számos emléktáblát avattak fel az akadémia épületében. Az 1838. évi árvíz emlékére a Ludovika Akadémia lépcsőházában állítottak emléktáblát. „1838. március 13. Ezen a napon öntötte el a Duna hatalmas árvízzel Pest városát. 10.000 árvízkárosult pesti polgár talált menedéket itt a Ludoviceum falai között. Ide szállították a Nemzeti Múzeum veszélyeztetett kincseit is. A nagy értékű gyűjtemény egy részét rögtönzött elhelyezésben ki is állították. Az anyag nagy része ládába csomagolva 1847-ig, a Nemzeti Múzeum új épületének elkészültéig itt maradt” – hirdeti ma is az emléktábla.

A főépület belső udvarán emléktábla és emlékhely őrzi Gasparics Kilián szerzetes, Jubál Károly és Noszlopy Gáspár 1848-as hazafiak emlékét, akiket itt tartottak fogva.

A belső udvar falán még ma is láthatók Magyarország vármegyecímereinek domborművei.

A Ludovika kétemeletes épületének alagsorában volt a kápolna, a trafik, a konyha, több raktár, a mosoda és a szeszpince. A földszinten az ügyeletes tiszt szoba, a látogatószoza, az akadémia parancsnoksága, a könyvtár, a Hősök Csarnoka, a katolikus kápolna és a protestáns oratórium, a kaszinó, a Levente Kör és az akadémisták éttermei kaptak helyet.

A belső udvaron keresztül lehet megközelíteni a Hősök Csarnokát (a Hősök Folyosójának nevezik), létesítése nemes Bartha Lajos altábornagy, a Ludovika Akadémia első világháború alatti parancsnokának érdeme. Széppé, kegyeletet sugárzóvá tette a hosszú folyosót; fekete márvány emléktáblákon évfolyamonként örökítették meg az elesett hősök nevét. A Hősök Csarnokát 1934-től bővítették, és úgy alakították ki, hogy lenyűgözően hasonlítson az ide belépőkre. Az emléktáblák fölül harckocsi részt vett, viharvert, tépett, átlőtt csapatzászlókat helyeztek el. Középtájról sárgaréz örkömcés kerület, amelynek állandóan égő áldozati lángja az elesett volt ludovikások iránti tisztelet, hódolat és szeretet szimbóluma lett.

A Hősök Csarnokából nyílt a nagyon szép, gazdag díszítésű katolikus kápolna és mellette a protestáns oratórium. A római katolikus kápolna története 1883-ban kezdődött, az oltárképet a tehetséges huszárakadémista, Révay Kálmán festette. Dr. Mathia Károly 1938. augusztus 1-jétől lett az akadémia főtanára, és az intézmény szimfonikus zenekarának karmestere volt. A római katolikus kápolnában énekkari és zenekari miséket tartott. A bal oldali karraton az énekkar, a jobb oldalin a zenekar foglalt helyet. A protestáns oratórium megvalósítása Jány Gusztáv vezérőrnagy nevéhez fűződik. 1945 után a kápolnát és az oratóriumot megszüntették, berendezését kirámolták. Raktárnak is használták, sokáig itt tárolták az évtizedenként megtartott népszámlálás adatlapjait és egyéb irományait.

A főépület első emeletén az 1924–25-ös tanévben vitéz dombóvári Révay Kálmán vezérkari ezredes, akadémia-

Az akadémia múzeuma

parancsnok kezdeményezésére létrejött a múzeum. Gyűjteménye (festmények, szobrok, serlegek, zászlók, kéziratok stb.) a bőkezű adományozások miatt is folyamatosan gyarapodott az évek során. A múzeum anyaga a háború veszélyei elől a légvédelmi pincébe, majd Budára, az akadémia kitelepülésével aztán Nyugat-Dunántúlra, végül Németországba került. Útközben sok értékes műtárgy semmisült meg a bombázások és a fosztogatások miatt. Olyan pótolhatatlan nemzeti értékek tűntek el ekkor, mint például Petőfi Sándor Nemzeti dalának eredeti nyomtatása, Görgey tábornok és Kossuth Lajos levelei, Rákóczi Ferenc rodostói oltárterítője, kormányzó kézirata az alapkövetelések századik évfordulóján, a zászlószentelésnél használt ezüst író toll és két ezüstkalapács vagy a Ludovika Akadémia naplója.

1933 őszén új gyűjtemény létesült az akadémia déli összekötő folyosójának I. emeletén, „Irredenta folyosó” néven, amely az itt keresztülvonuló akadémistákat állandóan emlékeztette a trianoni békeszerződés igazságtalanságaira. Célja az irredentizmus, a revízió gondolatának és a hazafias szellem érzésének erősítése volt. Könyveket, dokumentumokat állítottak ki a tárlókban, a falakon történelmi képek s a keresztre feszített Magyarország fából készült jelképe volt látható.

A déli összekötő folyosó I. emeleti tantermeinek, a tanári szobáinak, a tisztai étkezdének és a csodálatos díszteremnek adott helyet. A díszterem pompázatos helyiségében zajlott az eskütétel, díszbenedek tartottak, előadásokat, hangversenyeket és bálakat rendeztek. Az épület második emeletén a hálótermet alakították ki.

A főépülethez a zárt északi folyosóval kapcsolódott az emeletes lovarda, amely kétszintes megoldásával országos és világviszonylatban egyaránt ritkaságszámba menő létesítmény volt. Az alagsorban a harminc lovat befogadó istálló kapott helyet, ahonnan rézsútos felhajtón vezették a lovakat a felső szintre, a lovardába. A felhajtóval szemközti oldalon a nézőközönség számára páholyt építettek. A képzés bővülésével a lovarda szűknek bizonyult, 1887–88-ban felépült az új fedett és nyitott lovarda. A déli összekötő folyosó a szárnyépületet csatolta a

Díszterem (1912)

főépülethez, alagsorában uszoda, evezős gyakorló- és vívóterem, a földszinten a tanterem és a fogda, az emeleten tanterem, tereptan- és geodéziai szakkabinet, a második emeleten a tűzérhálóterem voltak kialakítva.

A Ludovika szellemisége tovább él a 21. században

A második világháború végén a Ludovika művészi bronzszobrait, felbecsülhetetlen értékű hatalmas festményeit fáradhatatlan szorgalommal, villámgyorsan szétthorták. Szinte valamennyi műtárgy eltűnt, a múzeumot is feldúlták, és az értékes iratokat széttépték. Erre a sorsra jutott Basch Árpádnak A Kárpátok védői című monumentális festménye is a főlépcsőházban.

A második világháború után a Ludovika egykori épület-együttesét különböző célokra használták. A fedett lovardában az Alfa filmszínház üzemelt, a főépületben évtizedeken át az ELTE Természettudományi Karának egyes tanszékei működtek. Egy 1994-es kormányhatározat alapján a Magyar Természettudományi Múzeum kiállítását és gyűjteményeit is a Ludovika épületeiben helyezték el. 1994-ben a honvédelmi tárca megkapta a kápolnának és a Hősök Csarnokának a használati jogát, a ludovikások oda csak vendégként jártak.

A Nemzeti Közszerződés Egyetem egységes elhelyezése az Orczy-kertben, az egykori Ludovika Akadémia épület-együttesében történik meg, a Ludovika Campus kiemelt kormányzati beruházás eredményeképpen. Megújul az Orczy-kert és környéke, felújítják a Ludovika épületét, helyreállítják a dísztermet, a Hősök Csarnokát, és öko-minikus kápolnát alakítanak ki. A Ludovika Akadémia hagyománya és szellemisége tovább él a 21. században is. Története során a tisztképzés nagy hagyományú alma matere, a magyar katonai kultúra igazi fellegvára volt. Az akadémia szellemiségét, értékrendjét továbbviszik az utódok.

A Ludovika épülete az alapítók megálmodott szándéka szerint visszakapja eredeti funkcióját, ismét oktatás költözik a falak közé.

Az akadémia szellemiségét, értékrendjét továbbviszik az utódok.